

Rynek mocy – nowe wyzwanie dla sektora energetycznego (od redaktorów prowadzących)

Przekazujemy Państwu nowy numer iKAR-a poświęcony w całości zagadnieniom regulacji rynku energetycznego. Bezpośrednim asumptem do wydania tego numeru były rozważania podjęte podczas II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pn. „Bezpieczeństwo, regulacja i konkurencja na rynku energetycznym”, która odbyła się 26 kwietnia 2018 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. Podczas Konferencji referenci poruszali m.in. problematykę rynku mocy, która znalazła swoje odzwierciedlenie w wielu opracowaniach zamieszczonych w tym numerze. Ponadto, poruszono bardzo dużo innych zagadnień z zakresu energetyki, o czym mowa w sprawozdaniu zamieszczonym na końcu numeru. Zawartość zeszytu nie ogranicza się jednak tylko do tematów prezentowanych podczas Konferencji.

Rynek mocy został stworzony, aby zapobiec sytuacji niedoboru energii elektrycznej, a jego głównym celem jest stworzenie zachęt inwestycyjnych do budowy nowych i modernizacji istniejących jednostek wytwórczych. Rozwiązania te mają również na celu aktywizację zarządzania zużyciem energii i uelastyczenie popytu na energię elektryczną. Wprowadzenie rynku mocy oznacza zmianę architektury rynku energii z rynku jednotowarowego na rynek dwutowarowy, gdzie transakcjom sprzedaży będzie podlegać nie tylko wytworzona energia elektryczna, lecz także moc dyspozycyjna netto, czyli gotowość do dostarczania energii do sieci. Należy wspomnieć, że ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o rynku mocy wprowadziła nową usługę – obowiązek mocowy – polegającą na:

- pozostawaniu przez jednostkę rynku mocy w gotowości do dostarczania mocy elektrycznej do systemu

oraz

- zobowiązaniu do dostawy określonej mocy do systemu w okresie zagrożenia, czyli w godzinie określonej przez operatora systemu przesyłowego (OSP) jako godzina, w której nadwyżka mocy dostępnej dla OSP w okresie $n+1$ jest niższa niż wielkość określona na podstawie art. 9g ust.4 pkt 9 prawa energetycznego.

Obowiązki mocowe ukształtowane w wyniku aukcji będą mogły podlegać dalszemu obrotowi na rynku wtórnym. Płatność za realizację obowiązku mocowego stanowi pomoc publiczną, co rodziło konieczność notyfikowania mechanizmu rynku mocy Komisji Europejskiej. Skomplikowany organizacyjnie i merytorycznie proces notyfikacji zakończył się pomyślnie dla Polski decyzją Komisji z dnia 7 lutego 2018 r.

Artykuły niniejszego numeru zostały poświęcone rynkowi mocy. Swoiste wprowadzenie do problematyki rynku mocy stanowi opracowanie przygotowane przez Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Energii, Tomasza Dąbrowskiego, pt. *Rynek mocy w Polsce – cel wdrożenia ustawy, uwarunkowania unijne i polskie, kluczowe założenia koncepcji i ustawy*. Autor przedstawił przychylny wprowadzenia mechanizmu mocowego, uwarunkowania funkcjonowania współczesnego

rynku energii, cele wprowadzenia rynku mocy oraz jego najważniejsze założenia, a także zwrócił uwagę na proces notyfikacji mechanizmu Komisji Europejskiej.

W pierwszym artykule Igor Muszyński zadał pytanie: *Rynek mocy jako instrument wsparcia budowy nowych elektrowni – czy to zadziała?* i przedstawił wybrane zagadnienia prawne ustawy o rynku mocy, mające znaczenie dla oceny jej wpływu na warunki finansowania inwestycji w nowe moce wytwórcze oraz dokonał oceny tych zagadnień w świetle dotychczasowej praktyki rynkowej finansowania inwestycji w wytwarzanie energii elektrycznej. Autor analizuje również konstrukcję prawną umowy mocowej, skutki zawierania umowy mocowej w formie elektronicznej w ramach aukcji i rynku wtórnego.

W opracowaniu pt. *Mechanizmy mocowe – definicja, klasyfikacja i przyszłość rynku dwutowarowego w Unii Europejskiej* Grzegorz Pizoń podjął próbę określenia granic pojęcia „mechanizmu mocowego”, przedstawienia klasyfikacji mechanizmów występujących w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz udzielenia odpowiedzi na pytanie o przyszłość rynku dwutowarowego w świetle najnowszych kierunków rozwoju prawodawstwa i czy możliwe jest udostępnianie mocy dyspozycyjnej na warunkach niepowiązanych z udzielaniem pomocy publicznej.

Z kolei Michał Bałdowski i Marcin Kraśniewski w swoim artykule zajęli się *Istotą i prawnymi aspektami funkcjonowania rynku wtórnego dla rynku mocy*. Podjęli się oni pierwszej próby naukowej analizy znaczenia rynku wtórnego dla polskiego rynku mocy i porównania go z funkcjonowaniem rynku wtórnego dla rynku mocy w Wielkiej Brytanii.

Kolejne opracowanie, pt. *Realizacja obowiązku mocowego przez przedsiębiorstwa energetyczne*, przygotowali Bartłomiej Pawlak i Marcin Ziarkowski. Przedmiotem artykułu jest analiza treści obowiązku mocowego spoczywającego na dostawcach mocy.

Paweł Ura zajął się natomiast problematyką *Udziału wytwórców zagranicznych w polskim rynku mocy*, a w szczególności analizą przepisów odnoszących się do udziału wytwórców zagranicznych w polskim mechanizmie mocowym. W artykule tym omówiono zarówno kontekst europejski wymogu wprowadzenia *cross-border participation*, jak i proces legislacyjny ustawy o rynku mocy w tym zakresie.

Regulacjom europejskim został poświęcony również kolejny artykuł, autorstwa Jędrzeja Maśnickiego, pt. *Ochrona uzasadnionych oczekiwań a dostosowanie mechanizmów mocowych do rozporządzenia w sprawie wewnętrznego rynku energii elektrycznej*, w którym została przedstawiona argumentacja na rzecz zastosowania zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań do pierwszych kontraktów mocowych zawartych przed wejściem w życie rozporządzenia w sprawie wewnętrznego rynku energii elektrycznej.

Nieco innej tematyce poświęcono artykuł w części „Przegląd prawa i orzecznictwa” dotyczący *Koncesji jako instrumentu realizacji polityki energetycznej w świetle wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2016 r., III SK 28/15*. Jakub Faszczka dokonał w nim analizy koncesji jako instrumentu realizacji polityki energetycznej państwa. Przeprowadził on również analizę wybranych postanowień koncesyjnych stanowiących przejaw działania Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, mającego na celu realizację polityki energetycznej państwa i podjął próbę oceny zasadności istnienia takiego rozwiązania w praktyce.

Część przeznaczona na przegląd piśmiennictwa zawiera recenzję przygotowaną przez Michała Domagałę, poświęconą książce *Współczesne problemy bezpieczeństwa energetycznego. Sektor*

gazowy i energetyczny pod redakcją Mirosława Pawełczyka, wydanej przez Wydawnictwo *Ius Publicum* w Warszawie w 2018 r.

W numerze zamieszczono również wspomniane już wcześniej sprawozdanie z II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pn. „Bezpieczeństwo, regulacja i konkurencja na rynku energetycznym” przygotowane przez studentów z Naukowego Koła Prawa Energetycznego i Innych Sektorów Infrastrukturalnych Uniwersytetu Łódzkiego.

Serdecznie dziękujemy wszystkim Autorom artykułów i innych materiałów zamieszczonych w numerze 5(7)/2018. Szczególne podziękowania kierujemy także do Recenzentów, których praca pozwoliła na udoskonalenie kształtu naszej publikacji. Mamy nadzieję, że przytoczone teksty pomogą Państwu w pracy naukowej, dydaktycznej oraz zawodowej.

Życzymy Państwu inspirującej lektury!

Katowice – Warszawa, dn. 22 sierpnia 2018 r.

dr Marzena Czarnecka

Katedra Prawa i Ubezpieczeń, Wydział Finansów i Ubezpieczeń
Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach

mgr Marcin Kraśniewski

Katedra Europejskiego Prawa Gospodarczego, Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytetu Łódzkiego